

Pensionskassen for Apotekere og Farmaceuter
Att.: Bestyrelsen
Grønningen 15, st.th.
1270 København K

9. oktober 2014

Ref. UBP/LIB

J.nr. 6073-0221

Overgang fra gennemsnitsrenteprodukt til markedsrenteprodukt i Pensionskassen for Apotekere og Farmaceuter

FINANSTILSYNET
Århusgade 110
2100 København Ø

Tlf. 33 55 82 82
Fax 33 55 82 00
CVR-nr. 10 59 81 84
finanstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

1. Afgørelse

Finanstilsynet har ikke grundlag for at tilsidesætte Pensionskassen for Apotekere og Farmaceuters (pensionskassen) vurdering af, at pensionskassens bestyrelse har det formelle grundlag i pensionskassens aftaler til, som led i en beslutning om overdragelse til PFA Pension, at beslutte, at alle medlemmer skal overgå fra et gennemsnitsrenteprodukt med de tilhørende (betingede og ubetingede) garantier til et markedsrenteprodukt med en efterfølgende fuld udlodning af kassens egenkapital til medlemmerne, i stedet for at gennemføre ændringen ved et omvalg.

Finanstilsynet finder ej heller, at der er grundlag for at fastslå, at pensionskassen i den forbindelse vil handle i strid med § 3 i god skik bekendtgørelsen, idet Finanstilsynet vurderer, at beslutningen er sagligt begrundet ud fra hensyn til de forsikrede og ikke er til ugunst for disse.

Finanstilsynet har dog ikke hermed taget stilling til de civilretlige konsekvenser i forholdet mellem pensionskassen og de enkelte medlemmer i forbindelse med ændringen til et markedsrenteprodukt. Den endelige afgørelse af, om pensionskassen uden individuel accept fra det enkelte medlem via et omvalg kan ændre medlemmernes pensionsprodukt fra et gennemsnitsrenteprodukt til et markedsrenteprodukt henhører under domstolene.

2. Sagsfremstilling og baggrund

Pensionskassen for Apotekere og Farmaceuter er en mindre pensionskasse med ca. 2.000 medlemmer fordelt på ca. 980 bidragsbetalende, 640 hvilende, 330 alderspensionister og godt 150 børne- og ægtefællepensionister. En del alderspensionister og hvilende medlemmer har kun mindre depoter, idet medlemmernes indbetalinger alene er foretaget som supplement til en anden tjenestemandslignende pension, eller fordi der kun har været indbetalt i en kortere periode til pensionskassen, som først blev oprettet i 1985.

Pensionskassen har gennemsnitsrenteprodukter med 1 pct. betingede garantier (betinget af at beregningsgrundlagets elementer er sikre) og 3 pct. ubetingede garantier. De samlede hensættelser til dækning af pensionskassens forpligtelser udgør 1,1 mia. kr., hvor hensættelserne til produkter med 3 pct. grundlag udgør ca. 6 pct. Pensionskassens ydelser er sammensat af en grundpension og en tillægspension. For et bidragsbetalende medlem er det oplyst, at grunddelen udgør ca. 33 pct. af den samlede ydelse. For en typisk hvilende pension og for pensionisterne udgør grundpensionen omkring 2/3 af den samlede ydelse.

På grund af pensionskassens størrelse og de stadigt stigende krav til administration af pensionsordninger, herunder det kommende Solvens II regime, har pensionskassen løbende undersøgt alternativer til det eksisterende set up, herunder afsøgt mulighederne for at indgå i et samarbejde med andre pensionskasser eller at lade sig overdrage til et andet selskab. Pensionskassen vurderer, at pensionskassens beskædne størrelse gør det vanskeligt at kunne imødekomme myndighedskrav såvel som medlemsforventninger på tilstrækkelig forsvarlig vis uden en forventet uforholdsmæssig stor omkostningsbelastning af medlemmerne, og at det derfor i det nuværende set up er overvejende sandsynligt, at der sker en udhuling af medlemmernes pensioner over tid.

Pensionskassens bestyrelse finder således, at der er et behov for at udvise rettidig omhu og at træffe en forsvarlig beslutning i forhold til pensionskassens fremtid.

Organisationerne bag pensionskassen har indgået aftale med PFA Pension om, at fremtidige bidrag for de personer, der er medlemmer af pensionskassen, sker til PFA Pension pr. primo 2015. Pensionskassens bestyrelse har endvidere arbejdet for indgåelse af en aftale om overdragelse af den eksisterende bestand til PFA Pension. Dette arbejde skal foruden pensionskassens fokus på at få dæmpet omkostningsvæksten ses i lyset af, at organisationernes beslutning om overførsel af fremtidige bidrag til PFA Pension indebærer, at tilførslen af nye midler og nye medlemmer ophører, hvorfor pensionskassen reelt er under afvikling. Ifølge pensionskassen vil kombinationen af, at fremtidige bidragsindbetalinger sker til PFA Pension, og en situation, hvor forventeligt de fleste medlemmer ønsker at flytte deres opsparing væk fra pensionskassen, medføre betydelige omkostningsstigninger for de tilbageværende medlemmer med deraf følgende reduktion af tillægspensioner og eventuelt af grundpensionerne på sigt.

Pensionskassens medlemmer har i dag gennemsnitsrenteprodukter i pensionskassen. Det er bestyrelsens ønske, at alle medlemmernes midler i forbindelse med overdragelsen til PFA Pension overføres til et markedsrente-

produkt med større fleksibilitet svarende til det produkt, som medlemmerne får fra 2015 i forhold til de fremtidige bidrag, som indbetales til PFA Pension. Pensionskassen har oplyst, at medlemmerne fremover, qua overførslen til markedsrenteproduktet i PFA Pension, vil få større valgfrihed i tilknytning til bl.a. hvilken investeringsprofil medlemmet ønsker sine pensionsmidler placeret i. Såfremt medlemmet ikke aktivt vælger investeringsprofil, vil det enkelte medlems midler blive placeret i en investeringsprofil, hvor risikoen er lavere end for de nuværende gennemsnitsrenteprodukter i pensionskassen.

Pensionskassen har oplyst, at der med henblik på overdragelsen til PFA Pension er truffet beslutning i bestyrelsen i pensionskassen om, at medlemmernes nuværende produkt ændres, således at medlemmerne allerede inden overdragelsen får et produkt svarende til PFA Pensions produkt.

På den måde sikres det, at der kan finde en bestandsoverdragelse sted i overensstemmelse med de gældende regler herfor, herunder betingelsen om, at ingen i forbindelse med overdragelsen stilles økonomisk og juridisk ringere, herunder får ændret vilkår til ugunst for medlemmerne.

Pensionskassen har oplyst, at der i forbindelse med overgangen til et markedsrenteprodukt og overdragelsen til PFA skal ske en "fuld bodeling" af pensionskassens midler, idet pensionskassen ifølge planen skal afvikles helt. Det er i den forbindelse oplyst, at medlemmerne vil få deres nuværende depot og de dertil knyttede styrkelser med (dvs. værdien af garantien) samt tillige en andel af pensionskassens egenkapital fordelt ud fra depotstørrelser, hvoraf en del vil blive kategoriseret som individuelle særlige bonushensættelser.

3. Høring

Finanstilsynet har den 18. september 2014 sendt udkast til afgørelse i høring hos advokat Poul Flemming Hansen, der repræsenterer pensionskassen. Poul Flemming Hansen har alene givet få faktuelle bemærkninger til udkast til afgørelse, jf. høringssvar af 19. september 2014, der er vedlagt som **bilag 7**.

4. Retligt grundlag

Det følger af § 3 i bekendtgørelse nr. 928 af 18. juni 2013 om god skik for finansielle virksomheder (herefter god skik-bekendtgørelsen), at en finansiell virksomhed skal handle redeligt og loyalt.

§ 3 i god skik-bekendtgørelsen er udtryk for en dynamisk retlig norm for finansielle virksomheders adfærd. Adfærd skal i den sammenhæng forstås bredt, således at det dækker spørgsmål om markedsføring, kommunikation med kunder generelt, men også kontraktforholdet er omfattet af normen.

Finanstilsynet lægger i tilsynet med overholdelsen af reglerne vægt på at sikre, at finansielle virksomheder behandler deres kunder redeligt og loyalt, og at der tages særlige skridt for at sikre, at aftaler og ændringer i aftaler ikke blot generelt er i kundernes/medlemmernes interesse, men også tager hånd om de kunder og medlemmer, hvor særlige forhold gør sig gældende.

Det er endvidere den almindelige opfattelse i pensionsaftaleretten, at det er det enkelte medlem i en pensionsordning, der som udgangspunkt skal tage stilling til en påtænkt ændring af dennes pensionsprodukt, hvis ændringen omfatter allerede indbetalte pensionsmidler. Dette udgangspunkt kan normalt alene fraviges, hvis f.eks. pensionskassens regler giver bestyrelse eller generalforsamling kompetence til at træffe denne beslutning på det enkelte medlems vegne.

5. Vurdering

En pensionskasses bestyrelse skal naturligvis have hjemmel i aftalegrundlaget for pensionskassen, for at kunne træffe beslutninger om at fortage ændringer i et pensionsprodukt for allerede indbetalte midler.

Foruden dette krav så følger det af Finanstilsynets praksis vedrørende god skik, at beslutningen skal være saglig, hvilket vil sige, at den skal være begrundet i hensynet til de forsikrede og ikke er til ugunst for disse.

a. Pensionskassens formelle kompetence til at træffe beslutning om overgang fra et gennemsnitsrenteprodukt til et markedsrenteprodukt.

Det følger af § 30 i Apotekernes og Farmaceuternes Pensionskasses gældende pensionsregulativ, at

”Pensionsregulativet kan ændres ved enstemmig beslutning af Pensionskassens bestyrelse. Såfremt forslag om ændring i pensionsregulativet ikke kan tiltrædes af alle bestyrelsesmedlemmer i Pensionskassens bestyrelse, skal flertalsbeslutninger forelægges til endelig godkendelse fra Danmarks Apotekerforening og Pharmadanmark”.

Pensionskassens advokat har i et notat af 21. maj 2014 (**bilag 1**) redegjort for denne hjemmels tilstrækkelighed og har derudover henvist til, at beslutningen om at overgå fra gennemsnitsrente til markedsrente indirekte vil blive forelagt medlemmerne, idet den tilknyttede bestandsoverdragelse til PFA Pension vil skulle godkendes på generalforsamlingen samt af parterne bag overenskomsterne. Endvidere har bestyrelsen fået juridisk bistand fra professor, dr. jur. Mads Bryde Andersen om mulighederne for at foretage

ændringer i medlemmernes nuværende produkter, bl.a. i form af et foredrag for bestyrelsen, hvortil der var udarbejdet en række plancher (**bilag 2**). Herudover har pensionskassen redegjort for, at medlemmers pensionsordninger tidligere er blevet ændret uden et omvalg, hvorfor der hverken fra pensionskassens eller organisationernes side er givet medlemmerne nogen forventning om, at der ikke efter medlemmernes indtræden kan ske ændringer i pensionsordningen.

Finanstilsynet betragter umiddelbart hjemlen til at foretage ændringer i pensionskassens regulativ som værende relativt generel, men Finanstilsynet finder på den anden side ikke grundlag for at tilsidesætte pensionskassens vurdering af, at den har det formelle grundlag til at træffe beslutning om en overgang fra et gennemsnitsrenteprodukt til et markedsrenteprodukt i forbindelse med en overdragelse af den eksisterende bestand.

b. Vurdering af beslutningens saglighed

En væsentlig opgave for en bestyrelse i en pensionskasse er at søge at opnå de bedst mulige pensioner til pensionskassens medlemmer med de forudsætninger, som gør sig gældende i den konkrete pensionskasse.

Pensionskassen har over for tilsynet redegjort for, at pensionskassens beskedne størrelse gør det vanskeligt at kunne imødekomme myndighedskrav såvel som medlemsforventninger på tilstrækkelig forsvarlig vis uden en forventet uforholdsmæssig stor omkostningsbelastning af medlemmerne, og at der dermed er risiko for en udhuling af medlemmernes pensioner over tid.

Pensionskassen har efter det oplyste forgæves afsøgt mulighederne for at tilbyde en mere hensigtsmæssig og omkostningseffektiv administration af medlemmernes pensionsordning, herunder muligheden for at indgå i et samarbejde med andre pensionskasser eller at lade sig overdrage til et andet selskab (**bilag 3**). Pensionskassen befinder sig nu i en situation, hvor organisationerne bag pensionskassen har indgået aftale med PFA Pension om, at fremtidige bidrag for de personer, der er medlemmer af pensionskassen, sker til PFA Pension pr. ultimo 2014, hvorfor tilførslen af nye midler og nye medlemmer ophører. Pensionskassen befinder sig således nu reelt i en situation, hvor den er under afvikling.

Pensionskassen ønsker derfor at indgå en aftale med PFA Pension om overdragelse af de eksisterende ordninger i pensionskassen. Et nødvendigt led i den påtænkte model er, at medlemmernes pensionsordninger ændres fra at være gennemsnitsrenteordninger til ordninger på markedsrente, så de kan overføres til PFA Pension.

Finanstilsynet har derfor vurderet, om der er en saglig begrundelse for, at produktændringen i forbindelse med overdragelsen skal ske ved en bestyrelsesbeslutning frem for ved et egentligt omvalg.

Finanstilsynet har i vurderingen af dette spørgsmål lagt afgørende vægt på, at det ikke vil være muligt at opnå en fair og fuldstændig fordeling af pensionskassens formue (egenkapital), såfremt produktændringen skal gennemføres via et egentligt omvalg. Det skyldes, at pensionskassen ved et omvalg i udgangspunktet skal være i stand til at videreføre kassen for de medlemmer, som måtte vælge ikke at acceptere tilbuddet om omvalg. I et sådant scenarie vil pensionskassen fortsat skulle kunne honorere gældende minimumskapitalkrav og øvrige myndighedskrav for et forventet relativt beskedent antal medlemmer, som måtte blive tilbage i kassen på et gennemsnitsrenteprodukt.

Pensionskassens aktuar har i et notat af 11. juli 2014 (**bilag 4**) sandsynliggjort via beregninger, at honorering af minimumskapitalkravet på 30 mio. kr., formentlig vil reducere det overførselstillæg, som fremkommer via en fordeling af pensionskassens egenkapital, for dem, der accepterer tilbuddet om at overføre deres pensionsdepot til PFA Pension, på op til 20 pct. Et sådan scenarie kan ikke udelukkes, idet der formentlig vil være en gruppe af hvilende medlemmer eller pensionister, der vælger at sige nej til at overgå til en markedsrenteordning i PFA Pension eller som forholder sig passivt.

Hertil kommer, at såfremt pensionskassen efter et omvalg står tilbage med ganske få medlemmer, vil det blive uforholdsmæssigt dyrt at være medlem i pensionskassen. For de medlemmer, som allerede får pension udbetalt, vil det forventede øgede omkostningsniveau ifølge pensionskassen medføre, at tillægspensionen bliver beskåret, og at ydelsen således bliver mindre end i dag. Pensionskassens ansvarshavende aktuar har i et notat af 23. juni 2014 (**bilag 5**) beregnet, at selv i en situation, hvor alle aktive medlemmer vælger om, mens pensionister og medlemmer med fripolicer bliver tilbage i kassen, vil det betyde, at omkostningerne stiger fra 1.200 kr. årligt til 3.000 kr. pr. medlem i 2014, og i 2015 stiger det til 4.325 kr. pr. medlem. Ydelserne vil med aktuarens antagelser skulle nedsættes for en typisk fripolice med 30 pct. i 2015 og for en typisk pensionist med 33 pct.

Finanstilsynet har ligeledes vurderet om den ønskede løsningsmodel kan gennemføres på en måde, så der ikke er grupper, for hvem modellen vil være til ugunst.

Hvis produktændringen, som påtænkt, gennemføres uden et egentligt omvalg, vil kassen i forbindelse med overdragelsen foretage en "fuld bodeling", hvilket vil indebære, at medlemmerne vil få deres nuværende depot og de dertil knyttede styrkelsler med (dvs. værdien af garantien), samt tillige en andel af pensionskassens egenkapital med udgangspunkt i medlemmernes depotstørrelser som fordelingsnøgle.

Den fulde bodeling medfører, at medlemmerne får alle de midler, som potentielt kan tilkomme dem, med over i den nye pensionsordning i PFA Pension. Finanstilsynet vurderer, at fremgangsmåden sikrer, at alle pensionskassens medlemmer får en fair andel af den samlede egenkapital med over til PFA Pension.

Pensionskassen har endvidere over for Finanstilsynet fremlagt beregninger, der har særligt fokus på pensionisternes stilling, idet disse efter en overgang til et markedsrenteprodukt uden garantier vil blive særligt berørt, hvis der sker store, negative ændringer på de finansielle markeder (f.eks. faldende aktiekurser).

Pensionskassen har oplyst, at pensionisterne vil få samme ydelse i PFA Pension indtil 1. januar 2016. Efter 1. januar 2016 vil ydelsen i PFA Pension-produktet afhænge af det investeringsafkast, der genereres. Pensionskassen har i den forbindelse fremlagt beregninger, der viser, at selv med et aktiefald på 50 pct. så vil ydelsen i den nye ordning overstige den grundpension, som pensionisterne i det nuværende set up har ret til, jf. notat udarbejdet af pensionskassens aktuar af 3. september 2014 (**bilag 6**).

Finanstilsynet finder, at den skitserede fordeling af pensionskassens formue bevirker, at produktændringen i forbindelse med overdragelsen til PFA Pension kan ske uden at være til ugunst for nogen medlemmer.

C. Konklusion

Der er efter Finanstilsynets opfattelse ikke grundlag for at tilsidesætte Pensionskassen for Apotekere og Farmaceuters (pensionskassen) vurdering af, at pensionskassens bestyrelse har den formelle kompetence til at beslutning om overgang fra et gennemsnitsrenteprodukt til et markedsrenteprodukt i stedet for at gennemføre ændringen ved et omvalg.

Finanstilsynet finder endvidere, at der ikke er grundlag for at fastslå, at pensionskassen, som led i en beslutning om overdragelse til PFA Pension, vil handle i strid med § 3 i god skik-bekendtgørelsen ved at lade alle medlemmer overgå fra et gennemsnitsrenteprodukt med de tilhørende (betingede og ubetingede) garantier til et markedsrenteprodukt med en efterfølgende fuld udlodning af kassens egenkapital til medlemmerne, idet Finanstilsynet vurderer, at beslutningen er sagligt begrundet ud fra hensyn til de forsikrede og ikke er til ugunst for disse.

Finanstilsynet har dog ikke hermed taget stilling til de civilretlige konsekvenser i forholdet mellem pensionskassen og de enkelte medlemmer i forbindelse med ændringen til et markedsrenteprodukt. Den endelige afgørelse af, om pensionskassen, uden individuel accept fra det enkelte medlem via

et omvalg, kan ændre medlemmernes pensionsprodukt fra et gennemsnitsrenteprodukt til et markedsrenteprodukt henhører under domstolene.

6. Offentliggørelse

Efter § 354 a, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed skal reaktioner givet af Finanstilsynets bestyrelse offentliggøres med angivelse af virksomhedens navn. I den forbindelse bemærkes, at Finanstilsynet vurderer, at der ikke er noget til hinder for, at afgørelsen offentliggøres, jf. § 354 a, stk. 4, i lov om finansiel virksomhed.

Med venlig hilsen

Annette Bjaaland Andersen
Kontorchef

Bilag

Bilag 1	Pensionskassens advokats notat "Historik og praksis vedrørende ændring af pensionsvilkår".
Bilag 2	Plancher til foredrag af professor, dr. jur. Mads Bryde Andersen til bestyrelsen "Muligheder for ændringer i pensionskassens vilkår".
Bilag 3	Alternative muligheder til beslutning om overgang
Bilag 4	Skævfordeling egenkapital
Bilag 5	Omkostningskonsekvenser
Bilag 6	Stressberegninger - aktiefald
Bilag 7	Pensionskassens hørings svar af 19. september 2014 til udkast til afgørelse.